

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi

**Tamer Karademir
Ünal Türkçapar**

DOI:.....

[Makale Bilgileri](#)

Yükleme:12/02/2017 Düzeltme:17/06/2017 Kabul:04/11/2017

Özet

Bu çalışma beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin bazı değişkenlere göre nasıl şekillendiğini belirlemek amacı ile yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda oluşturulan çalışma grubu, Kahramanmaraş sütçü imam üniversitesinde öğrenim gören yaşları 19 ile 25 arasında değişen, 65 bayan ve 112 erkek olmak üzere toplam 177 öğrenciden oluşmaktadır. Veriler Dökmen (1988) tarafından geliştirilen Empatik Eğilim Ölçeği ve araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu yardımı ile toplanmıştır. Sonuç olarak, öğrencilerin yaş değişkenine göre benzer empatik eğilim gösterdikleri, bayan öğrencilerin empatik eğilimlerinin daha yüksek olduğunu, anne baba eğitim durumlarına, arkadaşlık ilişkilerine ve bölümü isteyerek seçme değişkenlerine göre empatik eğilim düzeylerinde fark olduğu, yapmış oldukları spor branşına ve öğrenim gördükleri bölümlere göre farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Spor, Empatik eğilim, Antrenörlük eğitimi, Beden eğitimi öğretmenliği

Giriş

İnsan, yaşamının her döneminde başkalarıyla ilişki kurmak zorundadır. Bu ilişkilerinde başarılı olabilmesi ise kendisini ve başkalarını anlayabilmesine ve kabul etmesine bağlıdır (Yüksel, 2004, s.342).

Empati, bir insanın kendisini karşısındaki insanın yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamasıdır (Dökmen, 2009, s.157). Empatinin içeriğini duygusal ve bilişsel olarak açıklamak mümkündür. Bu noktada empatinin tanımı hem duygusal hem de bilişsel olarak yapılacak olursa; Duygusal empati, diğer kişinin hislerine sempati ile yaklaşarak, onun hisleri ile derin bir şekilde ilişki kurmaktır. Bilişsel empati ise, bir kişinin diğer kişinin hislerini deneyimlemeksizin, onun hislerini tanıyabilme yeteneğidir (Guttman, 2001). Empatik eğilimi yüksek olan bireylerde duyguları anlama, duygusal yaşantılardan etkilenme ve yardım etme isteği diğer bireylere oranla daha yüksektir (Stephan-Finlay, 1999).

Empatik eğilim, doğuştan getirdiği ve yaşantılar yoluyla bir miktar geliştirebildiği kabul edilen kişiliğin bir parçası olup; kişilerin günlük davranışları içerisinde empatik davranışta bulunma potansiyeli (Çelik ve Çağdaş, 2010), diğer kişilerin yerine kendini koymak ve hissettiklerinin nasıl olduğunu kavramak, başkasının duygusal deneyimine karşılık verebilme, dünyanın nasıl görüldüğü ve onun rolüne girerek anlaşılmaya çalışılmasıdır (Elikesik, 2013).

Empatinin doğumla birlikte kazanıldığını ortaya koyan araştırma bulguları da var olmakla beraber empatinin öğretilbilir (Karaca ve diğerleri, 2013) bir süreç olarak eğitim vasıtasıyla geliştirilebilir olması önemlidir (Ural, 2010, s.53). Tanrıdağ (1992), eğitim sürecinde yaşantılar yoluyla öğrencilerin empati kurma becerisinin geliştirilebileceğini vurgular. Ona göre empati, model gösterme yaklaşımı ile kolaylaştırılabilir. Gölbaş (2007) empatik beceriye sahip olan bireylerin çevresinde bulunan insanların duygu ve düşüncelerini doğru olarak anladığını, Kalliopuska (1992) ise sevecen, hoşgörülü, kendisini olduğu gibi kabul eden, olumlu ruhsal gelişime sahip olan ve özsaygı düzeyleri yüksek bireyler olduğunu ifade etmektedir.

Empati kurmak, empati kuran kişiyi geliştirir, olgunlaştırır, daha fazla yardımsever yapar ve insanlarla yakın ilişkiler kurmasına yardımcı olur. Bu nedenle dinlemesiyle insanları anlayan ve değer veren insan, öyle bir güven ve anlayış ortamı oluşturur ki, bu ortam içinde herkes onu özler, onunla beraber olmak ve onu izlemek ister (Cüceloğlu, 2002, s.138).

Başkalarıyla ilişkilerinin ayırt edici niteliği ve paydası olarak kabul edilen empatiden yoksun olmak, duygudan yoksun olmak olarak değerlendirilmektedir (Lupton,2000). Eğer bir insan diğer insanı anlamak istiyorsa, dünyaya onun bakış tarzıyla bakmalı, olayları onun gibi algılamaya ve yaşamaya çalışması gerekir. Bunu gerçekleştirmek için de empati kurulmak istenilen kişinin rolüne

girilmeli onun yerine geçerek olaylara adeta onun gözlüklerinden bakmak gerekmektedir. Empati kişinin kendi dünyasından çıkıp karşısındakinin dünyasına girmeyi gerektirir (Ashworth, 2000).

Empati eğitimi, hem çocuklarda hem de yetişkinlerde sevecenliği ve bilişsel duygusal yakınlığı zenginleştirir ve aynı zamanda, daha sosyalleşmiş davranışlara yol açar (Halıcıoğlu, 2004, s.17). Empati kurabilme yeteneğine sahip olan kişiler, empati kuramayanlara göre arkadaşlık ilişkileri geliştirmede daha başarılı olurlar, diğer insanlarla iyi geçinirler, daha az kavga ederler ve daha fazla paylaşırlar. Empati kurmayan insanlar diğer insanların duygularına önem vermezler. Ayrıca empati geliştirmek agresif davranışların azalmasını sağlar (Özbek, 2002). Eğitim ortamlarında empati, eğitimciler ve öğrenciler arasında sağlıklı bir iletişim kurulmasında ayrı bir önem taşımaktadır (Uğur, 2007, s.76).

Empatik eğilimin bilişsel ve duygusal yanının (Guttman, 2001) eğitilebilir bir özellik (Halıcıoğlu, 2004; Karaca ve diğerleri, 2013; Tanrıdağ, 1992; Ural, 2010) durumundaki bir kişilik özelliği olarak bireylerde olumlu ve kalıcı bir kişilik özellik kazanmasına çalışmak önemli bir eğitim sürecidir.

Bu anlamda meslek içeriği itibari ile sporun içerisinde bulunan bireylerle sürekli iletişim ve etkileşim halinde bulunması gereken beden eğitimi ve spor öğretmenleri ve antrenörler, öğrencilerinin ve sporcularının duygusal ve psikolojik durumlarının değişkenliğini anlamak ve değerlendirmek durumundadırlar. Böylece sporcularının ve öğrencilerinin duygu ve düşüncelerinin doğru anlaşılmasına katkı sağlayarak, onların fiziksel gelişim ve beceri kazanmalarının yanı sıra performans gelişiminde önemli bir etken olan psikolojik gelişimlerinde de etkili olabileceklerdir. Araştırmacılar oyun sahalarının, spor salonlarının kısacası sporun ve hareketin kişiye kendi dünyasını bulma fırsatı tanıdığını, sporla kişinin duygularını anlama fırsatı bulduğunu vurgulamışlardır (Aşçı, 1999).

Literatürde sporda antrenör-sporcu ilişkisinin istendik performansa ulaşmada önemli olduğu, spor psikolojisi alanında bu konuda yapılan çalışmaların yetersiz kaldığı ve bu konuda daha ayrıntılı çalışmalara ihtiyaç duyulduğu, bu sayede başarılı ve etkili antrenörlük için ipuçları yakalanabileceğini de ifade etmiştir (Selağzı ve Çepikkurt, 2014).

Yapılan bu araştırmanın amacı da üniversitede eğitim gören beden eğitimi ve spor öğretmenliği ve antrenör adaylarının bazı değişkenlere göre empatik eğilim düzeylerinin nasıl şekillendiğini ortaya koymaktır. Bu sayede hem literatüre katkı sağlamak hem de bireysel farklılıklardan kaynaklanabilecek eksikliklere uygun yaklaşım yöntemleri geliştirmek hedeflenmiştir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmayla var olan bir durum betimlenmeye ve buna bağlı olarak değişkenlerin birbiriyle ne düzeyde ilişkili olduğu incelenmiştir. Araştırma karşılaştırma yolu ile elde edilen ilişkisel tarama yönteminde betimsel bir çalışmadır. Araştırmada öğrencilerin empatik eğilimleri bir ölçek yardımıyla var olduğu şekliyle ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Kahramanmaraş sütçü imam üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören yaşları 19 ile 25 arasında değişen, 65 bayan ve 112 erkek olmak üzere toplam 177 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubuna araştırmanın içeriği hakkında bilgi verilerek gönüllü olanlar araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler iki ayrı form kullanılarak elde edilmiştir. Bunlardan birincisi araştırmacı tarafından oluşturulan ve kişisel bilgileri tanımlayan (yaş, cinsiyet, bölüm vb.) kişisel bilgi formudur. Diğeri ise empatik eğilim ölçeğidir.

Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ). Dökmen (1988) tarafından geliştirilen ölçek, kişilerin günlük yaşamdaki empati kurma potansiyellerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Likert türü bir ölçek olarak hazırlanan ve 20 maddeden oluşan Empatik Eğilim Ölçeğinin maddelerinin yaklaşık yarısı, bireylerin evet deme eğilimlerini önlemek için negatif yazılmıştır. Her bir madde 1'den 5'e kadar derecelendirme ile belirlenmiştir. Bireylerin maddeleri okuduktan sonra işaretledikleri sayılar o maddeye ilişkin puanları oluşturmaktadır. Negatif yazılmış maddeler tersten puanlanmakta, "Tamamen Uygun" cevabına 1, "Tamamen Aykırı" cevabına ise 5 puan verilmektedir. Bu maddeler; 3, 6, 7, 8, 11, 12, 13 ve 15'tir. Testten alınabilecek en düşük puan; 20 iken en yüksek puan ise 100'dür. Puanın yüksek olması, empatik eğilimin yüksek olduğu, düşük olması ise empatik eğilimin düşük olduğu anlamına gelmektedir.

Empatik Eğilim Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirliği. Empatik Eğilim Ölçeği, Dökmen (1988) tarafından 70 kişilik bir öğrenci grubuna ölçeğin tekrarı yöntemiyle üç hafta arayla iki defa uygulanmıştır. Bu uygulamadan elde edilen ölçeğin güvenirligi .82'dir. Öğrencilerin ölçeğin tek ve çift maddelerinden aldıkları puanlar arasındaki ölçeği yarılama güvenirligi ise .86 olarak bulunmuştur. Ölçeğin araştırma grubu için Cronbach Alfa ile hesaplanan güvenirlilik katsayısı .72 olarak bulunmuştur. Geçerlik çalışması ise, 24 kişilik bir denek grubu ile yapılmıştır. Empatik Eğilim Ölçeği ve kişinin kendisini başkalarının yerine koyma ve onların duygularını anlama ihtiyacına ne ölçüde

sahip olduğunu ölçmeye çalışan Edwards Kişisel Tercih Envanteri'nin "Duyguları Anlama" adlı bölümünden aldıkları puanlar arasındaki ilişkinin geçerliği .68 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Veriler SPSS 21 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. İstatistiksel analizler yapılmadan önce verilere normallik testi (Kolmogorow-Smirnov D test) yapılmış test sonucunda normal dağılıma sahip verilere ikili karşılaştırmalar için bağımsız örneklem (independent sample) t-test, çoklu karşılaştırmalar ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi ile, normal dağılmayan verilere Mann Whitney U ve Kuruscal Wallis testi ile test edilmiştir. Gruplar arası fark bulunduğu farkın kaynağını tespit etmek amacıyla LSD ve Scheffe testlerinden faydalanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık derecesi Alpha $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Araştırma grubundan empatik eğilim düzeylerine yönelik elde edilen veriler doğrultusunda değişkenler ele alınarak yapılan istatistiksel analizler tablolaştırılarak aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırma grubunun yaş değişkenine göre empatik eğilim analiz sonuçları (t-test)

	Yaş	n	Mean	SD	t	p
Empatik	19-21	89	77,23	7,54	1,220	,201
Eğilim	22-25	88	78,64	8,05		

Tablo 1'e göre araştırma grubunun yaş değişkenine göre empatik eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ($t = 1,220$; $p > 0.05$).

Tablo 2. Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre empatik eğilim analiz sonuçları (t-test)

	Cinsiyet	n	Mean	SD	t	p
Empatik	Erkek	112	75,69	7,78	-6,481	,000*
Eğilim	Bayan	65	78,79	8,24		

* $p < 0.05$

Tablo 2'ye göre araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre empatik eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($t = -6,481$; $p < 0.05$). Bayanların empatik eğilim düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 3'e göre araştırma grubunun anne eğitimi değişkenine göre empatik eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($F_{(2-174)} = 2,892$; $p < 0.05$). Farkın kaynağını bulmak için yapılan testte; araştırma grubunun empatik eğilim düzeylerinin anneleri lise eğitime sahip olanlar lehine olduğu belirlenmiştir. Anne eğitim seviyeleri yükseldikçe öğrencilerin empatik eğilim düzeylerinin de yükseldiği gözlemlenmektedir.

Tablo 4. Araştırma grubunun baba eğitimi değişkenine göre empatik eğilim analiz sonuçları (anova)

	Baba Eğitim Durumu	n	Mean	SD	F	p	Fark Scheffe
Empatik Eğilim	1. İlkokul	24	66,15	8,21	2,776	,017*	1<3,4 4>1,2,3
	2. Ortaokul	67	67,24	8,13			
	3. Lise	56	71,28	8,62			
	4. Üniversite	30	76,97	7,95			

*p<0.05

Tablo 4'e göre araştırma grubunun baba eğitimi değişkenine göre empatik eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($F_{(3-173)}=2,776$; $p<0.05$). Farkın kaynağını bulmak için yapılan testte; araştırma grubunun empatik eğilim düzeylerinin babaları ilkökul ve ortaokul mezunu olanlar arasında fark bulunmazken; lise ve üniversite eğitime sahip olanlar lehine aralarında fark olduğu belirlenmiştir. Baba eğitim seviyeleri yükseldikçe öğrencilerin empatik eğilim düzeylerinin de yükseldiği gözlemlenmektedir.

Tablo 5. Araştırma grubunun arkadaşlık ilişkisi değişkenine göre analiz sonuçları (anova)

	Arkadaşlık İlişkileri	n	Mean	SD	F	p	Fark LSD
Empatik Eğilim	1. Kötü	35	66,24	9,64	6,549	,000*	1<2,3 2<3
	2. Orta	78	70,25	9,01			
	3. İyi	64	83,67	10,52			

*p<0,05

Tablo 5'e göre araştırma grubunun arkadaşlık ilişkileri değişkenine göre empatik eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($F_{(2-174)}= 6,549$; $p<0,05$). Farkın kaynağını bulmak için yapılan testte bunun arkadaşlık ilişkilerini iyi olarak değerlendirenler lehine olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6. Araştırma grubunun bölüm değişkenine göre empatik eğilim analiz sonuçları(t-test)

	Bölüm	n	Mean	SD	t	p
Empatik Eğilim	1. Beden Eğit. ve Spor	92	77,23	8,21	-,820	,446
	2. Antrenörlük Eğitimi	85	78,01	8,32		

Tablo 6'ya göre araştırma grubunun eğitim gördüğü bölüm değişkenine göre empatik eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ($t=-,820$; $p>0,05$).

Tablo 7. Araştırma Grubunun Bölümü Seçme Nedeni Değişkenine Göre Empatik Eğilim Analiz Sonuçları (Kruskal Wallis)

	Bölüm Seçme Nedeni	n	Mean	SD	X ²	p	Fark U test
Empatik Eğilim	1. Ailem istediği için	25	71,45	8,78	11,269	,014*	4>1,2,3 3<1,2
	2. Arkadaşlarımın tavsiyesi	27	71,82	7,99			
	3. Başka bölüme puan yetmedi	23	66,24	8,02			
	4. İsteyerek	102	78,55	9,17			

*p<0.05

Tablo 7'ye göre araştırma grubunun bölüm seçme nedeni değişkenine göre empatik eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir (X²=11,269; p<0.05). Bölümü isteyerek seçenlerin empatik eğilim düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Araştırma Grubunun Yaptığı Spor Türü Değişkenine Göre Empatik Eğilim Analiz Sonuçları (t-test)

	Spor Türü	n	Mean	SD	t	p
Empatik Eğilim	1. Bireysel Spor	84	74,54	9,07	-1,218	,219
	2. Takım Sporü	93	75,21	8,44		

Tablo 8'e göre araştırma grubunun yaptıkları spor türü değişkenine göre empatik eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir (t=-1,218; p>0.05).

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin ele alınan değişkenlere göre empatik eğilimlerinin nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır.

Buna göre; araştırma grubundan elde edilen veriler öğrencilerin empatik eğilim düzeylerinde yaşa bağlı olarak farklılık görülememektedir (Tablo 1.). Araştırma grubundaki öğrenciler 19-25 yaş gruplarında yer almaktadır. Yaş grubu itibari ile çok fazla bir aralık olmaması benzer özellikler göstermelerine neden olmuş olabilir. Bunun yanı sıra literatür kaynaklarda, empatik eğilimin lise öğrencilerine göre üniversite öğrencilerinde daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir (Hathcher ve diğerleri, 1994). Bu da yaş ilerledikçe empatik beceri düzeylerinde yükselmenin söz konusu olabileceğini göstermektedir.

Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre empatik eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2). Bayan öğrencilerin empatik eğilim düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Empatik eğilimler üzerine farklı konularda ele alınarak yapılan birçok araştırmada benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir (Filiz, 2009; Solak, 2011). McDevit ve

diğerleri, (1991), ebeveynlerin çocuk yetiştirirken kız çocuklarına daha çok başkalarını anlamaya yönelik olarak zorladıkları ifade edilmiştir. Bu durumda kız çocuklarının başkalarının duygularını anlama yönünde daha fazla ileti aldıkları için empatik eğilimlerinin daha fazla olması kaçınılmazdır. Bayan öğrencilerin bu eğilimlerinin erkeklere göre daha yüksek bulunması ile ilgili olarak, özellikle erkek çocukların yetiştirilmesinde çocukları cinsiyet rollerinden bağımsız olarak yetiştirilmesi ve duygusal-sosyal gelişimine önem verilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Kapıkıran, 2009).

Araştırma grubunun anne ve baba eğitim durumu değişkenine göre empatik eğilim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3-4). Doğumdan itibaren gelişim içerisinde olan bireye verilecek aile eğitimi hiç kuşkusuz kişilik oluşumu, sağlıklı ilişkiler kurma, karşındakileri anlama ve oluşabilecek sorunlarda kolay çözüm yolları bulabilme becerisi gibi özelliklerde önemli bir yer tutar. Eğitim ailede başlar ve yaşamı boyunca devam eden bir süreç izler. Eğitimle artırılabilen empatik beceriler (Ural, 2010; Karaca ve diğerleri, 2013), aile ortamında da kazandırılması gereken bir yaklaşımdır. Ailenin eğitim seviyesinin düşük olması, aile içi ilişkilerin istenilen nitelikte olmaması, çocuğun eğitiminde eksik ve yanlış uygulamalara neden olabilmektedir. Çocuğun davranışlarını kişilik özellikleri ve yetiştiği aile içindeki yaşadığı deneyimler etkilemektedir. Zira çocuk, yapısı itibarıyla davranışlardan etkilenmekte olup bu davranışları taklit etmeye çalışmaktadır (Yavuzer, 2005). Yaşam süreci içerisinde çocukluktan itibaren getirilen davranış ve tutum alışkanlıkları ilerleyen yaşla birlikte kendisini göstermeye devam edecektir. Yapılan araştırma sonuçları da anne ve baba eğitim seviyesi ile öğrencilerin empatik eğilim düzeyleri arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir (Tablo 3-4).

Araştırmanın diğer bir bulgusu arkadaşlık ilişkilerine göre yapılan değerlendirmede, arkadaşlık ilişkilerini iyi olarak değerlendirenlerin lehine anlamlı bir fark oluşturduğu yönündedir (Tablo 5.). Çocukluktan itibaren arkadaş gruplarının bireyde güven duygularına olumlu etki sağladığı, sosyal uyumu geliştirdiği ve daha az davranış problemi gösterdiği ifade edilmektedir (Deckard ve diğerleri, 2002). Tersine durumda arkadaşlık ilişkilerinin yetersiz ve zayıf olmasının bireylerde psikolojik, davranışsal ve sosyal yönden olumsuzluk eğilimi içerisinde olabilecekleri belirtilmektedir (Çetin ve ark., 2003). Mevcut araştırma kapsamında ele alınan grup için de benzer sonuçlar söz konusudur.

Araştırma grubunda yer alan öğrenciler beden eğitimi ve spor yüksekokulu bünyesinde bulunan öğretmenlik ve antrenörlük eğitimi bölümlerinde okuyan öğrencilerdir. Her iki bölümde eğitim gören öğrenciler genel anlamda sporun içerisinde yer almış kişilerden oluşmakta ve özel yetenek sınavlarından aldıkları puana ve tercih sıralamasına göre bu bölümlere yerleştirilmektedirler. Sportif ortamlarda bulunma doğal olarak bireye kendisini karşısındaki sporcunun yerine koyma durumunu oluşturur ve empatik davranışların yaşanmasıyla karşı karşıya bırakır. Ayrıca spor, dans

vb. etkinlikleri içeren vücut hareketleri yoluyla birey sadece teknik beceri kazanmaz, aynı zamanda başkalarının farklılıklarını tanıyıp saygı duymayı da öğrenir (Çamlıyer ve Çamlıyer, 2001). Dolayısıyla her iki bölümün ortak özelliği olan sporun ve spor ortamlarının içerisinde bulunma özelliği bu iki bölüm öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin de benzer özellikler taşımasını sağlamış olabilir (Tablo 6.). Aynı şekilde araştırma grubunun yaptıkları spor türünün bireysel veya takım sporu olmasının da empatik eğilim düzeylerine etki eden bir faktör olarak çıkmaması (Tablo 8.), sportif faaliyetler sırasında ve spor ortamlarının spor türü ne olursa olsun, sporcu ve antrenör kimliği ile çok sık empati oluşturma durumu ile karşı karşıya kalınması ve bu durumun doğal bir eğitim süreci yaşatmasını mümkün kılmaktadır. Literatürde sportif faaliyetler sırasında seyircilerin kendilerini sabah akşam antrenman yapan sporcu, antrenör ve hakemlerin yerine koymaları; antrenörlerin kendilerini hakem, sporcu ve seyircilerin yerine koymaları; hakemlerinde kendilerini sporcu, antrenör ve seyircilerin yerine koyup empati yapmalarını söz konusu olduğu vurgulanmıştır (Öztürk ve diğerleri, 2004:20). Bu bağlamda bireysel ayrılıkların kabul edilmesinde, sporun önemli bir rolünün olduğu söylenebilir (Solak, 2011).

Araştırma grubunun bölümü seçme nedeni değişkenine göre yapılan değerlendirmede isteyerek bu bölüme yerleşenlerin empatik eğilim düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 7.). Araştırmacılar meslek seçimi yapılırken öğrencinin yapılacak işi sevmesi, ailenin mesleği onaylaması ve işin ekonomik yönden artıları göz önünde bulundurulduğunda bu koşulları sağlayan öğrencilerde empatik eğilimlerin yüksek olmasının beklenen bir sonuç olduğunu ifade etmiştir (Metin, 2015). Bu konuda yapılan farklı araştırmalarda da mesleğini isteyerek seçenlerin mevcut çalışmada olduğu gibi empatik eğilim puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir (Taşdemir ve Karaaslan, 2000; Çiçek, 2006; Akgöz ve diğerleri, 2005; Cengiz, 2008; Dizer ve İyigün, 2009). Çünkü oyun sahaları, spor salonları, kısacası sporun ve hareketin kişiye kendi dünyasını bulma fırsatı tanıdığı, sporla kişinin duygularını anlama fırsatı bulduğu bir gerçektir (Aşçı, 1999).

Sonuç olarak, beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan bu çalışma, ele alınan yaş kategorilerine göre benzer empatik eğilim gösterdikleri, bayan öğrencilerin empatik eğilimlerinin daha yüksek olduğunu, ebeveynlerin eğitim düzeylerinin empatik eğilim üzerine etki ettiğini, arkadaşlık ilişkilerinin iyi olmasının empati düzeyine olumlu etki ettiğini, yapılan spor türünün empatik eğilim düzeyinde belirleyici olmadığı fakat meslek seçiminde eğitim almak istedikleri bölümü isteyerek seçmiş olmanın empatik eğilim düzeylerini belirlemede etken olduğu tespit edilmiştir. Genel anlamda bakıldığında empatik eğilim düzeyi tespitinin yapıldığı ölçekten alınabilecek puan aralığı 20 ile 100 arasındadır. Buna göre araştırma grubunda yer alan öğrencilerin aldıkları puan ortalamalarına bakıldığında ($X_{\text{Bayan}}= 78,79$) ($X_{\text{Erkek}}= 75,69$) empatik eğilim düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırma sonuçları kısıtlı bir örneklem grubunu içermiştir. Araştırmanın daha büyük gruplar üzerinde yapılması, öğrencilerin 1. sınıf dan itibaren mezun olana kadarki süreçte 4 yıl içerisindeki evrelerinin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi, aynı yaş grubunda olan üniversite eğitimi almayan sporcular ile araştırma yapılması sonuçların genellenebilmesine kolaylık sağlayabilir.

Kaynakça

- Akgöz, S., Özçakır, A., Kan, İ., Tombul, K., Altınsoy, Y. ve Sivrioğlu, Y. (2005). Uludağ üniversitesi sağlık uygulama ve araştırma merkezi'nde çalışan hemşirelerin mesleki doyumları. *Türkiye Klinikleri J. Med. Ethics*, 13, s:86-96.
- Ashworth, P. (2000). *Achieving Empathy And Engagement: A Practical Approach To The Design, Conduct And Reporting Of Phenomenographic Research*, Sheffield Hallam University, Uk And Ursula Lucas, University Of The West Of England, *Uk Studies In Higher Education*, 25(3), pp 14-295.
- Aşçı, H. (1999). *Benlik Kavramı ve Spor, II. Spor Psikolojisi Kursu Kitabı*. Ankara Üniversitesi BESYO. 7-35, Ankara.
- Cengiz, S. (2008) *Hemşirelerde Empatik Eğilim ve İş Doyum İlişkisi*. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Cüceloğlu, D. (2002). *Keşkesiz Bir Yasam İçin İletişim Donanımları*. (6. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çamlıyer, H. ve Çamlıyer, H. (2001). *Eğitim Bütünlüğü İçerisinde Çocuk Hareket Eğitimi ve Oyun*. Emek Matbaacılık, Manisa.
- Çelik, E. ve Çağdaş, A. (2010). Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Empatik Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23 s: 9.
- Çetin, F., Bilkay, A.A. ve Kaymak, D.A. (2003). *Çocuklarda sosyal beceriler*. 1. Baskı, İstanbul, Morpa Yayınları, s. 1-255.
- Çiçek, A. (2006) *Sağlık Çalışanlarının Empatik Eğilim ve Becerilerinin değerlendirilmesi*. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul,
- Deckard, K., Dunn, J. ve Lussier, G. (2002). Sibling. Relationships and social-emotional adjustment in different family contexts. *Social Development*, 11(4), 571-588.
- Dizer, B. ve İyigün, E. (2009) Yoğun bakım hemşirelerinde empatik eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(1). s:9-19
- Dökmen, Ü. (1988). Empatinin Yeni Bir Modele Dayandırılarak Ölçülmesi ve Psikodrama ile Geliştirilmesi, *A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt: 21, Sayı: 1-2.
- Dökmen, Ü. (2009). *Sanatta ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- Elikesik, M. (2013). *Sosyal bilgiler öğretiminde empati ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin empatik becerilerinin bazı değişikliklere göre incelenmesi*. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Doktora Tezi). Erzurum. s:8-12.
- Filiz, A. (2009). *Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Empatik Eğilimleri ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Guttman, H.A. (2001). *Empathy In Families Of Women With Borderline Personality Disorder, Anorexia Nervosa, And A Control Group Family Process*, Fall, 2000 Family Process, Inc. In Association.
- Güladağ, S. (2007). *Düzme çakırlar ilköğretim okulunda okuyan öğrencilerin ebeveynlerinin empatik düzeylerinin ailelerin sosyo ekonomik yapılarına göre incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Halıcıoğlu, İ.U. (2004). *Annelerin empatik beceri düzeyi ile çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hathcher, S.L., Nadeau, M.S. and Walsh, L.K. (1994). The teaching of empathy for high school and college students testing Rogerian methods with the interpersonal reactivity index. *Adolescence*, 29(116), 961- 974.
- Kalliopuska, M. (1992). Holistic empathy education among preschool and school children. International Scientific Conference, *Comenius Heritage and Education*, 23(27), 1-20.
- Kapıkıran, N.A. (2009). Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim ve Kendini Ayarlama Açısından İncelenmesi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 26, ss. 81-91.
- Karaca, A., Açıkgöz, F. ve Akkuş, D. (2013). Eğitim ile Empatik Beceri ve Empatik Eğilim Geliştirilebilir mi?: Bir Sağlık Yüksekokulu Örneği, *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, Cilt: 4(3), 188-122.
- Lupton, D. (2000). *Duygusal Yaşantı*, (Çev: Mustafa Cemal), Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s.59.
- McDevitt, T.M. Lennon, R. ve Kopriva, R.J. (1991). Adolescents' perceptions of mothers' and fathers' prosocial actions and empathic responses. *Youth and Society*, 22(3), 387-409.
- Metin, Ö. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin empatik eğilim düzeyleri ile duygusal durumlara yaklaşma ve kaçınma motivasyonları, Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özbek, F. (2002). İşyeri İçerisindeki Sorunların Çözümünde Empatik Anlayış Geliştirmek, Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Öztürk, F., Koparan, Ş., Haşıl, N., Efe, M. ve Özkaya, G. (2004). Antrenör ve hakemlerin empati durumlarının araştırılması. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2 (1), 19-25.

- Selağzı, S. ve Çepikkurt, F. (2014). Antrenör ve Sporcu İletişim Düzeylerinin Belirlenmesi, *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(1): 11-18
- Solak, N. (2011). *Spor Yapan Ve Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeyleri İle Empatik Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Çorum İli Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Stephan, W.C. ve Finlay, K. (1999). The role of empathy in improving intergroup relations. *Journal of Social Issues*, 55(4), 729-747.
- Tanrıdağ, Ş.R. (1992). *Ankara' daki Ruh Sağlığı Hizmetlerinde Çalışan Personelin Empatik Eğilim ve Empatik Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Taşdemir, G., ve Karaaslan A. (2000) Hemşirelerin Empatik Eğilim ve İş Doyumu Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. 9. Anadolu Psikiyatri Günleri, Edirne, s:709-716.
- Uğur, A. (2007). *Oluşturmacı sosyal bilgiler öğretiminde örnek olay incelemesi tekniği kullanımının öğrencilerin empatik düşünme becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ural, S.N. (2010). *İlköğretim öğrencilerinin demokratik tutum ve empatik eğilim düzeylerine sosyal bilgiler dersinin etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Yavuzer, H. (2005). *Çocuk psikolojisi*. 28. Baskı, İstanbul, Remzi K itabeve, s. 132-262.
- Yüksel, A. (2004). Empati Eğitim Programının İlköğretim Öğrencilerinin Empatik Becerilerine Etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVII (2), 341-354 .

Examination of Physical Education and Sports College Students Level of The Empathic Tendencies

People have to make contact with others in every period of their life. Being successful in these relations is related to understanding and accepting oneself and others (Yüksel, 2004:342). Empathic tendency is a part of personality accepted as innate and developed a little thanks to the way of living. The potential to show empathic behaviors in daily life (Çelik ve Çağdaş, 2010) is to put oneself in others' place, to comprehend how their feelings are, to be able to react to other's emotional experiences and try to understand how the world is seen by entering its role (Elikesik, 2013).

Although there are findings of research putting forward that empathy is acquired by birth, it is important that empathy is taught (Karaca et al, 2013) and developed thanks to education (Ural, 2010:53). Tanrıdağ (1992:4) emphasizes students' skill to develop empathy can be developed via way of living in the education process. Empathic tendency, as a taught personality trait in addition to its cognitive and affective sides, is an important education process providing a person to acquire a positive and permanent personality trait. Therefore, as regards their professions, physical education teachers and trainers, who need to communicate and have interaction with people dealing with sport continually, should understand and evaluate the changeability of emotional and psychological states. In this way, they contribute to understand emotions and thoughts of students truly. Also, in addition to students' physical development and acquiring skills, they may be effective in students' psychological development that is an important factor in the development of performance. Researchers emphasize that sports fields and gyms, in short, sport and movement provide a chance to find a person's own world and a person finds a chance to understand his own feeling thanks to sport (Aşçı, 1999). In the literature, it is stated that coach-athlete relation is an important in sport to reach desirable performance, studies related to this topic in sport psychology are insufficient and more detailed studies on this topic are needed; thus, clues for successful and effective coaching are able to be caught (Selağzı ve Çepikkurt, 2014).

The aim of this study is to determine how the levels of empathic tendency of students at physical education and sport academy and coach candidates form according to some variables. Thus, it is aimed both to contribute to the literature and to develop approaches and methods appropriate for lacks resulting from individual differences.

In the study, the empathic tendency of students is tried to be put forward as it exists. The study group includes, in all, 177 students in 19-25 age groups, studying at Kahramanmaraş Sütçü İmam University Physical Education and Sport Academy, 65 of them are female and 112 of them are

male. The study group is informed about the content of the study and volunteers are included in the study.

In the study, the data is obtained by using two different forms. One of them is personal information form developed by the researcher and describing personal information (age, sex, department etc.). Another is empathic tendency scale developed by Dökmen (1988).

It is determined that there is no significant difference according to age between the levels of empathic tendency of the study group. However, there is a statistically significant difference according to sex between the levels of empathic tendency of the study group. It is seen females have higher level of empathic tendency. It is indicated that there is statistically significant difference according to the educational status of parents between the levels of empathic tendency. It is observed that empathic tendency levels of students increase as the education level of parents increases. It is stated that it is in favor of those evaluating friendship relations good. It is determined that there is no significant difference according to the department at which they study between the levels of empathic tendency of the study group. On the other hand, it is indicated that there is a statistically significant difference according to the reason why they choose the department between the levels of empathic tendency of the study group. It is seen those, who choose the department willingly, have high empathic tendency level. It is determined there is no statistically significant difference according to types of sports between the levels of empathic tendency.

In conclusion, the study on students at physical education and sport academy shows that they show similar empathic tendency according to age categories, female students have higher empathic tendency, the education level of parents has an effect on the empathic tendency and good friendship relations affect positively empathy level. Also, it is determined that types of sports are not decisive in the empathic tendency level; however, in choosing profession, choosing willingly the department at which they want to study is a factor on determining empathic tendency levels. In general, the score range taken from the scale determining empathic tendency level is between 20 and 100. According to this, when the average score, students in the study group take, is considered, ($X_{\text{Female}}= 78,79$), ($X_{\text{Male}}= 75,69$) it may be told that empathic tendency levels are high. The results of study include limited samples. Doing research on bigger groups, evaluating comparatively students' stages in 4-year-process from the first class to the graduation and doing research on athletes in the same age group, who do not have university education, may make the generalization of results easy.